

Konferencja Online Europejskiej Sieci Regionów Chemicznych - 26 października 2020

PODSUMOWANIE

W poniedziałek, 26 października 2020 r., w godzinach 9:40 – 13:45, odbyła się konferencja online Europejskiej Sieci Regionów Chemicznych (ECRN[\[1\]](#)). Konferencja pn. „Budowa zrównoważonego przemysłu chemicznego jutra: regionalna odpowiedź na wspólne europejskie wyzwania” poświęcona została wyzwaniom i możliwościom ekologicznej transformacji przemysłu chemicznego Unii Europejskiej (UE) oraz roli, jaką odegrają w niej regiony. Wydarzenie zostało zorganizowane w następstwie publikacji strategii chemicznej UE. ECRN zorganizował konferencję, aby omówić trzy kluczowe czynniki kształtujące przyszłość branży chemicznej: wodór, produkcja chemiczna oparta na biotechnologii oraz zrównoważona produkcja chemiczna i jej recykling. Dla każdego z tych czynników przeznaczono oddzielny panel tematyczny.

Wydarzenie otworzył Fabrizio Sala, Przewodniczący ECRN i Wiceprzewodniczący regionu Lombardia. W swoim wystąpieniu podkreślił, że po raz kolejny Unia Europejska uznaje chemię za jeden z filarów swojego rozwoju. Stwierdził również, że pandemia COVID-19 uwydatniła, jak ważny jest i będzie trwały wzrost – który pozwoli temu i przyszłym pokoleniom zachować obecny standard życia – przy zmniejszeniu oddziaływania na zasoby naturalne i ich

eksploatację.

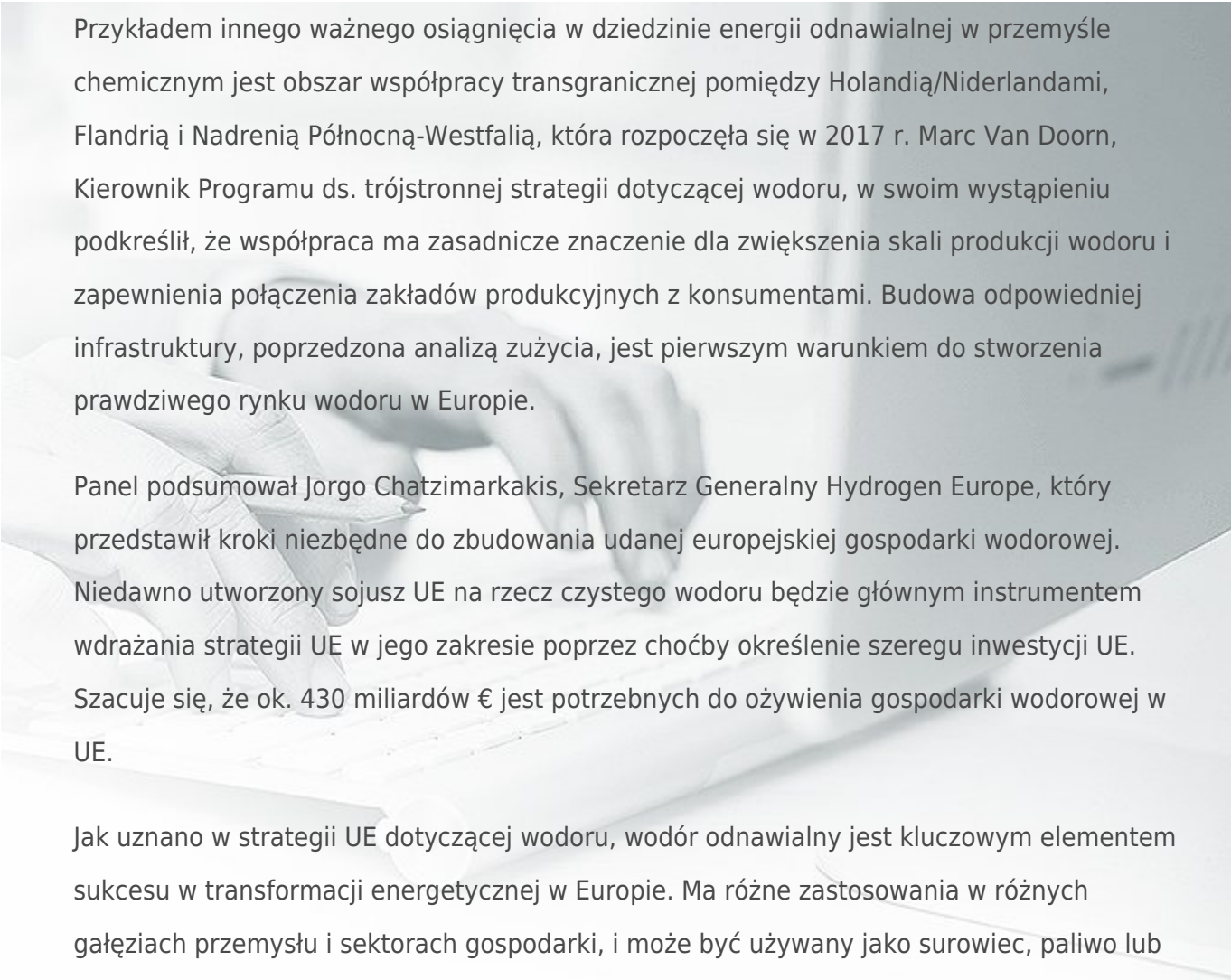
Regiony europejskie odgrywają kluczową rolę w opracowywaniu strategii i polityk, które pobudzają wzrost, jak i zrównoważony rozwój i zatrudnienie w sektorze chemicznym, zwiększają także skalę innowacyjnych rozwiązań. Jeannette Baljeu, Regionalny Minister ds. Europy i spraw międzynarodowych Holandii Południowej, przedstawiając kluczowe przesłania zawarte w sprawozdaniu Komitetu Regionów na temat strategii przemysłowej UE, podkreśliła potrzebę strategii dla inteligentnej specjalizacji i podejścia ukierunkowanego terytorialnie, aby zwiększyć konkurencyjność przemysłu UE. Dzięki regionalnej i międzyregionalnej współpracy możemy budować zrównoważone przemysłowe łańcuchy wartości, co pozwoli uczynić Europę neutralną dla klimatu i bardziej konkurencyjną.

PANEL I: PALIWO PRZYSZŁOŚCI - ROLA WODORU DLA EUROPY WOLNEJ OD WĘGLA

W trakcie tego panelu przyjrano się roli wodoru w transformacji energetycznej przemysłu chemicznego. Omówiono kroki niezbędne do zbudowania europejskiej gospodarki wodorowej, która uczyni Europę liderem w jego produkcji.

Kitti Nyitrai, członek gabinetu komisarz Kadri Simson, przedstawiła strategię UE w zakresie wodoru i potrzebę nowych rozwiązań w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej Europy do 2050 r. Podkreśliła, rolę wodoru jako niezbędnego czynnika, w realizacji Zielonego Ładu UE, dalszej integracji systemów energetycznych i bodźca dla ożywienia działalności gospodarczej UE po pandemii COVID-19, który przyczyni się do stworzenia nowych możliwości zatrudnienia i osiągnięcia wiodącej pozycji w przemyśle.

Perspektywy europejskie w dziedzinie wodoru, na przykładzie lokalnym, przedstawili Dr Jürgen Ude, Sekretarz Stanu Saksonii-Anhalt i Ijzebrand Rijzebol, Minister Regionalny Groningen, którzy opowiedzieli o regionalnych inicjatywach tworzenia europejskich dolin wodoru. Dzięki obfitości energii odnawialnej, odpowiedniej infrastrukturze i obecności ważnych klastrów chemicznych, zarówno Saksonia-Anhalt, jak i północna Holandia/Niderlandy mają potencjał, aby stać się międzynarodowym modelem udanej transformacji energetyki przemysłowej.

Przykładem innego ważnego osiągnięcia w dziedzinie energii odnawialnej w przemyśle chemicznym jest obszar współpracy transgranicznej pomiędzy Holandią/Niderlandami, Flandrią i Nadrenią Północną-Westfalią, która rozpoczęła się w 2017 r. Marc Van Doorn, Kierownik Programu ds. trójstronnej strategii dotyczącej wodoru, w swoim wystąpieniu podkreślił, że współpraca ma zasadnicze znaczenie dla zwiększenia skali produkcji wodoru i zapewnienia połączenia zakładów produkcyjnych z konsumentami. Budowa odpowiedniej infrastruktury, poprzedzona analizą zużycia, jest pierwszym warunkiem do stworzenia prawdziwego rynku wodoru w Europie.

Panel podsumował Jorgo Chatzimarkakis, Sekretarz Generalny Hydrogen Europe, który przedstawił kroki niezbędne do zbudowania udanej europejskiej gospodarki wodorowej. Niedawno utworzony sojusz UE na rzecz czystego wodoru będzie głównym instrumentem wdrażania strategii UE w jego zakresie poprzez choćby określenie szeregu inwestycji UE. Szacuje się, że ok. 430 miliardów € jest potrzebnych do ożywienia gospodarki wodorowej w UE.

Jak uznano w strategii UE dotyczącej wodoru, wodór odnawialny jest kluczowym elementem sukcesu w transformacji energetycznej w Europie. Ma różne zastosowania w różnych gałęziach przemysłu i sektorach gospodarki, i może być używany jako surowiec, paliwo lub nośnik albo magazyn energii. Konieczne jest obniżenie emisji energochłonnych gałęzi przemysłu oraz wycofanie regionów ze spalania węgla lub gazu ziemnego bez zagrażania wzrostowi gospodarczemu, konkurencyjności przedsiębiorstw, czy dobrobytowi społecznemu.

Budowa w pełni funkcjonalnej europejskiej gospodarki wodorowej będzie wymagać podejścia opartego na łańcuchu dostaw. Neutralność klimatyczna Europy będzie zależeć od dostępności i przystępności cenowej energii odnawialnej. Wymaga to inwestycji w innowacyjne, czyste technologie, czy infrastrukturę wodorową, które doprowadzą do ekologizacji najbardziej zanieczyszczających sektorów.

ECRN uważa, że UE powinna udzielić dodatkowego wsparcia tym regionom, które przechodzą z paliw kopalnych na paliwa alternatywne. Powinna też uznać ważną rolę władz regionalnych i lokalnych w transformacji energetycznej i przeznaczyć więcej zasobów na wsparcie innowacyjnych projektów energetycznych – od projektów międzyregionalnych na dużą skalę po inicjatywy na małą skalę na szczeblu lokalnym. Regiony powinny odgrywać większą rolę w europejskim zarządzaniu energią, aby zapewnić pozytywny wpływ podejmowanych decyzji w

terenie.

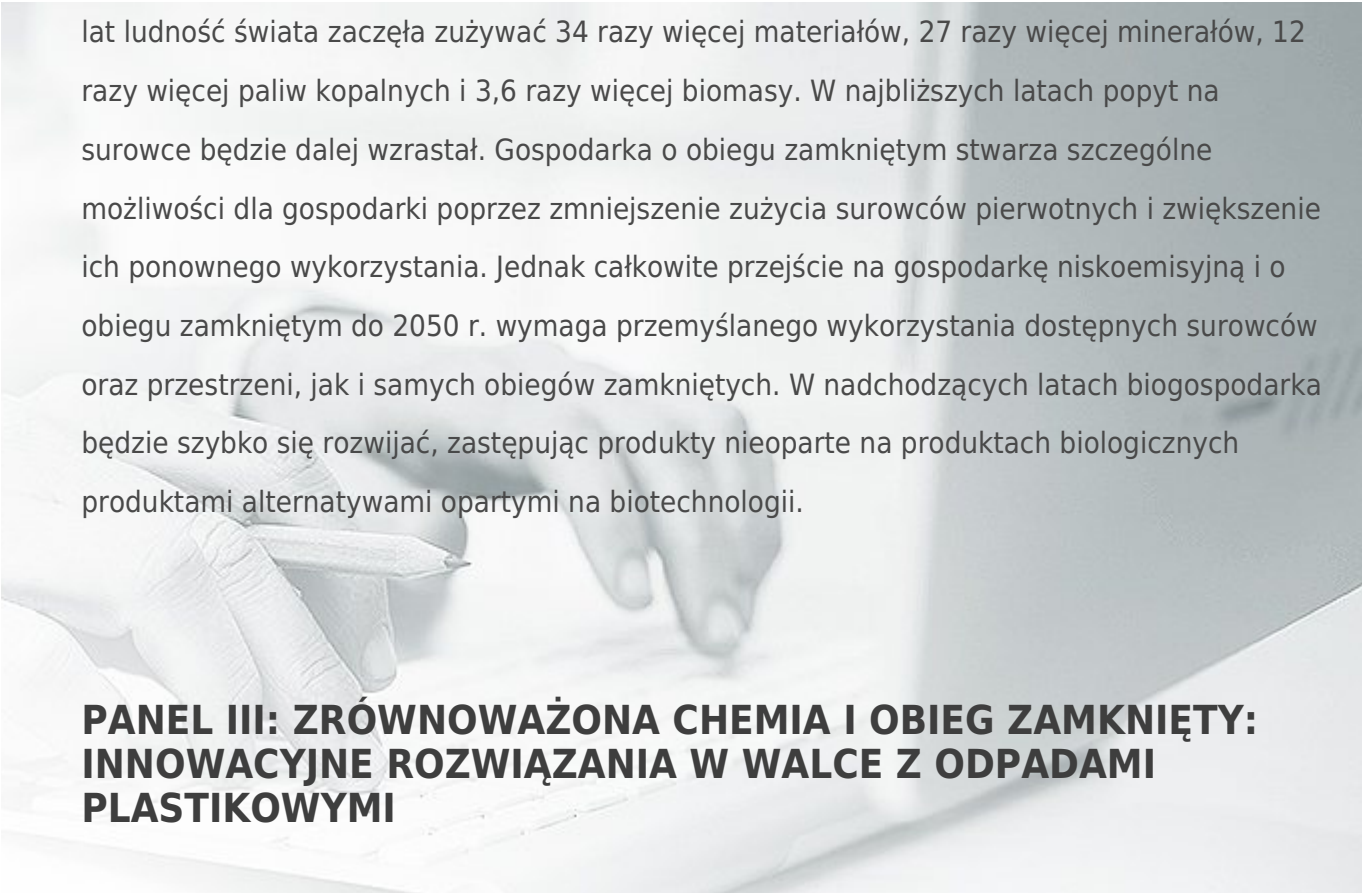
PANEL II: REGIONALNE ROZWIĄZANIA DLA ZWIĘKSZENIA SKALOWALNOŚCI PRODUKCJI CHEMICZNEJ NA BAZIE BIO W EUROPIE

Panel koncentrował się na potencjale zrównoważonej biogospodarki, dzięki której odblokowane zostaną nowe możliwości w sektorze chemicznym. Przedstawiciel Europejskiego Komitetu Regionów, członek Rady Prowincji Drenthe i sprawozdawca „Nowego Planu Działań na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym”, Tjisse Stelpstra wraz z Hansem-Christianem Eberlem z Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Badań Naukowych i Innowacji (DG RTD), Dirkem Carrez z Bio-based Industries Consortium i Lią Voermans Dyrektorem ds. Strategii i Innowacji Kampusu Chemelot oraz Chemelot Circular Hub z prowincji Limburg (Niderlandy) omówili, w jaki sposób europejski przemysł chemiczny mógłby skorzystać na biogospodarce, w celu i zwiększenia skali produkcji biochemicznej w UE.

Podczas dyskusji mocno podkreślone zostało znaczenie powiązania bioprzemysłu z celami redukcji emisji CO₂, co wymaga stabilnego prawodawstwa unijnego i konkretnych wskaźników, które zachęcą firmy do inwestowania na terenie UE i nieprzekazywania swojej produkcji na zewnątrz. Podobne podejście potrzebne jest do wspierania międzyregionalnych i transgranicznych przepływów odpadów, które nie powinny być już traktowane jako odpady, ale jako zasoby/materiały do dalszej produkcji.

W całym procesie przechodzenia od surowców pierwotnych do surowców biologicznych i wtórnych nie można zapomnieć o świadomości i zaangażowaniu obywateli UE, które można osiągnąć dzięki łatwym do rozpoznania certyfikatom i odpowiedniemu etykietowaniu produktów. Przedstawiciele Komisji Europejskiej podkreślili jej (Komisji) wysiłki na rzecz wspierania koncepcji gospodarki o obiegu zamkniętym w naborach wniosków w ramach programu „Horyzont 2020”. W nadchodzącym Programie Ramowym UE na lata 2021-2027 „Horyzont Europa” podejście to będzie kontynuowane.

Popyt na surowce stale rośnie i istnieje ryzyko wyczerpania zasobów. W ciągu ostatnich 100

lat ludność świata zaczęła zużywać 34 razy więcej materiałów, 27 razy więcej minerałów, 12 razy więcej paliw kopalnych i 3,6 razy więcej biomasy. W najbliższych latach popyt na surowce będzie dalej wzrastał. Gospodarka o obiegu zamkniętym stwarza szczególne możliwości dla gospodarki poprzez zmniejszenie zużycia surowców pierwotnych i zwiększenie ich ponownego wykorzystania. Jednak całkowite przejście na gospodarkę niskoemisyjną i o obiegu zamkniętym do 2050 r. wymaga przemysłanego wykorzystania dostępnych surowców oraz przestrzeni, jak i samych obiegów zamkniętych. W nadchodzących latach biogospodarka będzie szybko się rozwijać, zastępując produkty nieoparte na produktach biologicznych produktami alternatywnymi opartymi na biotechnologii.

PANEL III: ZRÓWNOWAŻONA CHEMIA I OBIEG ZAMKNIĘTY: INNOWACYJNE ROZWIĄZANIA W WALCE Z ODPADAMI PLASTIKOWYMI

Potencjał recyklingu odpadów z tworzyw sztucznych pozostaje w dużej mierze niewykorzystany przez UE. Tylko 15% zebranych plastikowych odpadów w UE wraca na jej rynek. Recykling chemiczny może przetwarzać odpady, których nie można poddać recyklingowi mechanicznemu, a zatem odgrywa ważną rolę w odnalezieniu sposobu mającego na celu rozwiązanie problemu odpadów z tworzyw sztucznych. Podczas tego panelu przyjrano się innowacyjnym rozwiązaniom i technologiom służącym do zwalczania odpadów plastikowych w Europie.

Elena Montani z Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Środowiska (DG ENV) przedstawiła niedawno opublikowaną strategię UE dotyczącą produkcji chemicznej na rzecz zrównoważonego rozwoju, dla osiągnięcia środowiska wolnego od toksyn. Według Pani Montani, mówiąc o gospodarce obiegu zamkniętego i transformacji energetycznej, stwierdziła, że nie możemy zapomnieć o niebezpiecznych chemikaliach, które mają wpływ na nasze codzienne życie. Problem ten jest jednym z głównych filarów nowej strategii.

Aby osiągnąć przedstawione w nowej strategii UE cele i pobudzić innowacje w sektorze chemicznym, musimy podjąć kilka działań, które przedstawił Pan Jürgen Tiedje, Kierownik działu, Sustainable Industry Systems, DG RTD Komisji Europejskiej. W najbliższej przyszłości

nacisk zostanie położony na obieg zamknięty, redukcję odpadów, recykling oraz koncepcję zrównoważonego projektowania, dlatego Komisja Europejska planuje wspierać tzw. huby o obiegu zamkniętym (Circular Hubs).

Wyraźny przegląd zalet recyklingu chemicznego i stosowanych technologii przedstawił Tomasz Klepka, Profesor Politechniki Lubelskiej. Następnie, praktyczny przykład technologii recyklingu chemicznego, przedstawił Josse Kunst, Dyrektor ds. Recyklingu chemicznego w CuRe Technology. Firma CuRe Technology skupia się głównie na recyklingu poliestru, ale dużo uwagi poświęca również procesowi projektowania tworzyw sztucznych. Obecnie, produkty powinny być zaprojektowane w taki sposób, aby były łatwe do późniejszego recyklingu. CuRe Opracowuje nową technologię recyklingu chemicznego, dlatego z zadowoleniem przyjmuje plany Komisji dotyczące wspierania badań i technologii.

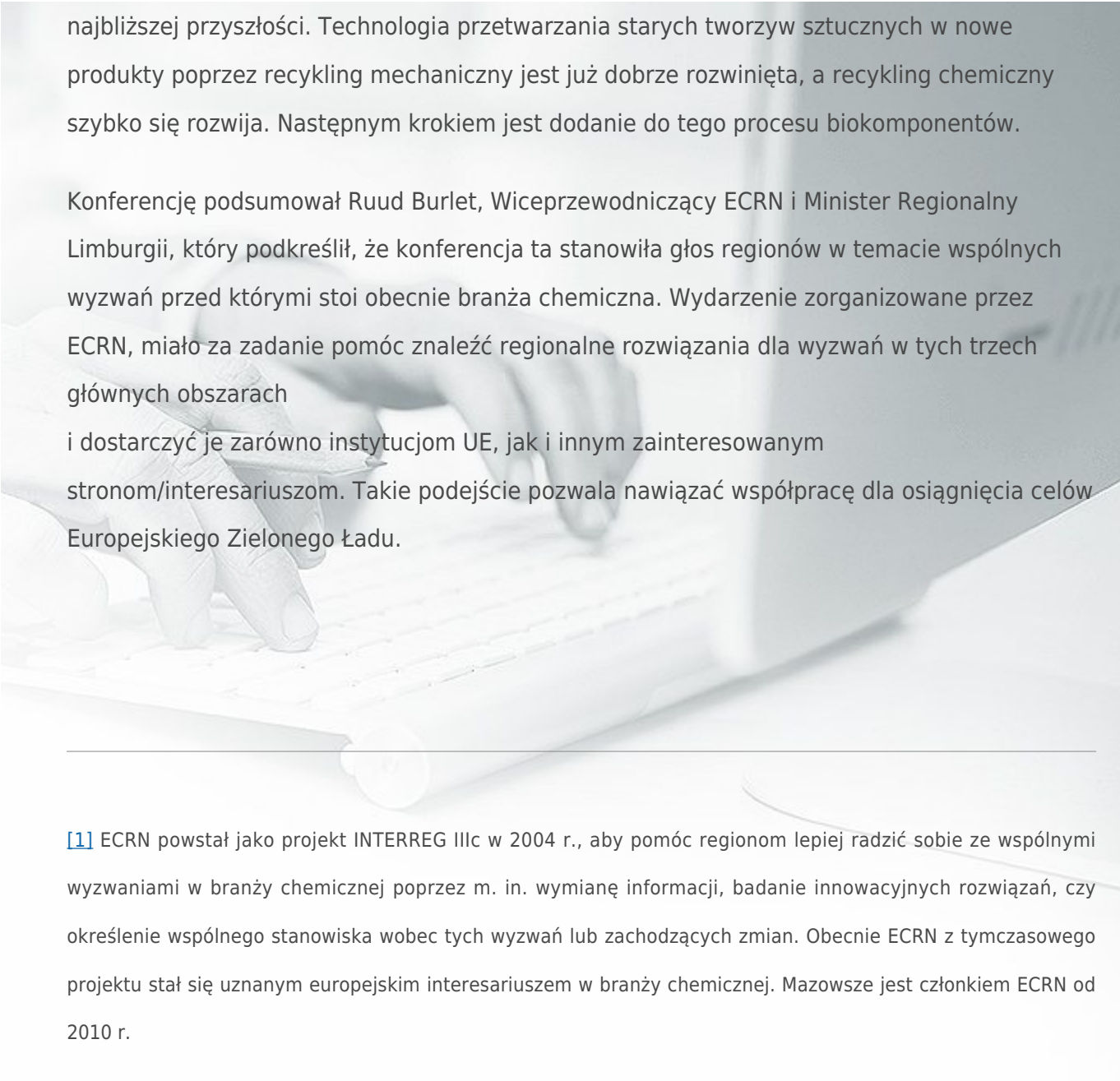
Ostatnim mówcą w tego panelu był Henk Pool, Menedżer ds. Innowacji z Europejskiej Rady Przemysłu Chemicznego (Cefic). Podkreślił znaczenie recyklingu chemicznego, ponieważ 85% tworzyw sztucznych jest obecnie spalanych lub składowanych na wysypiskach. W celu zwiększenia poziomu tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu, ustanowione powinny zostać zupełnie nowe partnerstwa i łańcuchy wartości, które zaangażują partnerów z różnych branż. Partnerów, którzy zapewnią nowe technologie i rozwiązania zapobiegające powstawaniu odpadów z tworzyw sztucznych.

Paneliści poparli ideę Circular Hubs jako miejsc specjalizujących się w jednym konkretnym temacie. Może to uchronić Europę przed wewnętrzną konkurencją i uniknąć inwestowania pieniędzy w te same technologie w różnych miejscach. Jednak takie inwestycje wymagają jasnego i jak najbardziej prostego prawodawstwa UE.

W ciągu ostatnich pięćdziesięciu lat globalne zużycie tworzyw sztucznych wzrosło dwudziestokrotnie

i nadal rośnie. Oczekuje się, że do 2050 r. osiągnie poziom 1,2 mld ton rocznie. Jednocześnie odpady z tworzyw sztucznych stają się coraz większym problemem w kontekście globalnym, ponieważ ponowne użycie i recykling tworzyw sztucznych nie dotrzymuje kroku jego produkcji.

Przyszłość ekologicznych tworzyw sztucznych leży w biopolimerach. Jednak obecnie powinniśmy skupić się na poprawie recyklingu. Recykling będzie miał największy wpływ w

najbliższej przyszłości. Technologia przetwarzania starych tworzyw sztucznych w nowe produkty poprzez recykling mechaniczny jest już dobrze rozwinięta, a recykling chemiczny szybko się rozwija. Następnym krokiem jest dodanie do tego procesu biokomponentów.

Konferencję podsumował Ruud Burlet, Wiceprzewodniczący ECRN i Minister Regionalny Limburgii, który podkreślił, że konferencja ta stanowiła głos regionów w temacie wspólnych wyzwań przed którymi stoi obecnie branża chemiczna. Wydarzenie zorganizowane przez ECRN, miało za zadanie pomóc znaleźć regionalne rozwiązania dla wyzwań w tych trzech głównych obszarach i dostarczyć je zarówno instytucjom UE, jak i innym zainteresowanym stronom/interesariuszom. Takie podejście pozwala nawiązać współpracę dla osiągnięcia celów Europejskiego Zielonego Ładu.

[\[1\]](#) ECRN powstał jako projekt INTERREG IIIc w 2004 r., aby pomóc regionom lepiej radzić sobie ze wspólnymi wyzwaniami w branży chemicznej poprzez m. in. wymianę informacji, badanie innowacyjnych rozwiązań, czy określenie wspólnego stanowiska wobec tych wyzwań lub zachodzących zmian. Obecnie ECRN z tymczasowego projektu stał się uznanym europejskim interesariuszem w branży chemicznej. Mazowsze jest członkiem ECRN od 2010 r.